

Převody směnek

Josef Kotásek

Převody práv ze směnky (obecně)

- ▶ 2 základní způsoby převodů směnečných práv
 - ▶ Indosament
 - ▶ Cesse
- ▶ O převoditelnosti směnky rozhoduje výstavce, nelze následně měnit
- ▶ Lze jen jedním způsobem (buď indosament, nebo cesse), nelze mít na výběr na rozdíl o ostatních úprav (§ 1103 OZ)

Indosament I

- ▶ Směnka je zákonný ordrepapír (cenný papír na řad), tj. i když tu není výslovné doložky na řad, je možné ji převádět rubopisem (§ 11 odst. 1 ZSŠ)
- ▶ Typický a primárně užívaný způsob převodu práv ze směnek (a listinných cenných papírů vůbec)
- ▶ Samotný však k převodu směnečných práv nepostačuje, nutné bude ještě předání směnečné listiny novému nabyvateli na základě smlouvy o převodu cenného papíru (**§ 1103 OZ**), nejčastěji konkludentně uzavřené
- ▶ Nejčastěji je umístěn na rubu („rubopis“), ale lze i na líci, nic tomu nebrání

Indosament II

- ▶ Účastníci indosace
 - ▶ Indosant (převodce)
 - ▶ Indosatář (nabyvatel)
- ▶ Prvním indosantem je remitentem, dalším indosantem je vždy indosatář z předchozího rubopisu

Indosament III

- ▶ Podmíněný indosament – podmínka se považuje za nenapsanou (§ 12 odst. 1 ZSŠ)
- ▶ Částečný indosament – je neplatný !! (jedině všechna práva ze směnky nebo nic)
- ▶ Vyplněný rubopis – 3 složky
 - ▶ Převodní doložka („za nás na řad ...“)
 - ▶ Identifikace nabyvatele
 - ▶ Podpis indosanta
- ▶ **Blankoindosament** – buď chybí označení indosatáře, nebo je to pouhý podpis na rubu, může po něm následovat opět vyplněný a naopak

Účinky rubopisu

- ▶ **Převodní (§ 14)**
- ▶ **Legitimační (§16)**
- ▶ **Záruční (§ 15)**

Převodní účinek rubopisu § 14

- ▶ Převádí se veškerá práva ze směnky (proto nelze částečný rubopis), nikoli práva převodce
- ▶ Originární nabývání směnečných práv
- ▶ Má to zásadní dopad na námitky dlužníka - s výjimkou podle § 17 ZSŠ zanikají námitky z vlastních vztahů vůči převodci

Legitimační účinek rubopisu § 16

- ▶ Jedná se o průkaz oprávnění indosatáře, musí mu svědčit formálně nepřetržitá řada indosamentů, pak je řádným majitelem směnky (nestačí pouhá detence směnky)
- ▶ Je-li řada narušena, je třeba doložit jiným důkazem – např. u dědění, sloučení, rozdělení atd., jinak je pouhým držitelem bez legitimace
- ▶ Zkoumá se pouze formálně (z textu listiny), nutnost materiálního zkoumání by znemožnila obchodovatelnost směnek
- ▶ Komplikace v souvislosti s přeškrtnutými indosamenty

Záruční účinek rubopisu § 15

- ▶ Indosant odpovídá za přijetí a zaplacení směnky (je nepřímým, postihovým dlužníkem)
- ▶ Čím více indosantů, tím lépe pro věřitele, protože má více dlužníků, čímž se posiluje kvalita směnky

Zvláštní druhy indosamentů (zvláštnost spočívá v modifikaci účastníků)

1. **Exonerační - § 15 ods. 1**
2. **Přímý (rektarubopis) - § 15 odst. 2**
3. **Zmocňovací (prokurarubopis) - § 18**
4. **Zástavní rubopis - § 19**
5. **Zpětný rubopis**
6. **Podindosament § 20**

1. Exonerační indosament

= **s vyloučením odpovědnosti** (za přijetí, za zaplacení) **vůči všem**

- ▶ Nemá záruční účinek
- ▶ Tzv. doložka úzkosti – „sine obligo“, „bez závazků“
- ▶ Z obchodního hlediska svědčí o nekvalitě směnky (obava z nezaplacení přímým dlužníkem)
- ▶ Další následné rubopisy – všechny účinky, žádný vliv

2. Přímý (rektarubopis)

= se zakázanou další indosací

- ▶ Tzv. negativní ordredoložka – „nikoli na řad“
- ▶ Modifikace záručního účinku – indosant odpovídá za přijetí a zaplacení jen svému indosatáři, nikoli dalším nabyvatelům (proto přímý)
- ▶ **!!!** Nedochozí ke změně formy směnky na rektapapír
!!! → to je u rektadoložky výstavce, ne indosanta

3. Zmocňovací (prokuraindosament)

= zvláštní forma směnečné plné moci k výkonu práv ze směnky (hl. inkaso, ne už k jiným, úkonům – prominutí směnečné pohledávky, prolongaci atd.)

- ▶ Doložka „k inkasu“, „k vybrání“, „in procura“, ...
- ▶ Pouze legitimační účinek
- ▶ Další indosament – jedná se opět jen o zmocňovací (jako substituce), brání se tím zneužití plné moci porkuraindosatářem
- ▶ Námitky dlužníka - jen ty, které má proti indosantovi

4. Zástavní rubopis

= ke směnce se zřizuje zástavní právo za účelem zajištění pohledávky zástavního indosatáře

- ▶ Doložka „hodnota v zástavě“, „jako zástava“, apod.
- ▶ Pouze legitimační účinek – není-li zajišťovaná pohledávka včas splněna, zástavní indosatář může vykonat práva ze směnky (/inkasovat) sám a uspokojit se ze směnečné pohledávky
- ▶ Případný další indosament má ex lege jen účinky zmocňovací, protože zástavní indosatář nemůže směnku dále převést

5. Zpětný rubopis

= rubopis na osobu, která na směnce figuruje

- ▶ Mohou vzniknout problémy z konkurence postavení osob jako indosantů (regresní dlužník) a osob v jiné pozici (přímý, nepřímý dlužník)

6. Podindosament

= zvláštnost spočívá ne v modifikaci účinků, ale v době indosace (po protestu pro neplacení nebo po uplynutí lhůty k protestu)

- ▶ Účinky obyčejné cesse !! Význam z hlediska námitek dlužníka
- ▶ ZSŠ – u nedatovaného indosamentu – domněnka před uplynutím lhůty k protestu – proto je vhodné datovat indosamenty
- ▶ Ztěžuje se tak oběh nezaplacených, „nuzných směnek“

Blankotradice

- ▶ Jedná se o specifický, velmi jednoduchý způsob převodu směnečných práv
- ▶ Nutným předpokladem – blankoindosament (blankoindosatář má na výběr – buď nevyplněný indosament sám vyplní, nebo směnku předá bez jakéhokoliv vyplnění další osobě = blankotradice)
- ▶ Směnka se de facto chová jako CP na doručitele, aniž by jim de jure byla
- ▶ Výhody - bezformálnost převodu, není garanční účinek (žádný zápis na směnce, jakoby směnku vůbec neměl)
- ▶ Důvod - vyhnout se odpovědnosti za zaplacení nebo přijetí, aniž by se ohrozila důvěra ve směnku
- ▶ Riziko – možnost neoprávněného nabytí (krádež a doplnění, tj. svědčí mu pak směnka a je z ní legitimován

Postoupení pohledávky (cesse)

▶ Nabývání práv

- ▶ Indosament: originálně, nezávisle na osobě indosanta
- ▶ Cesse: derivativně, cesionář vstupuje do práv původního věřitele (cedenta)

▶ Námitky

- ▶ Indosament: nemohou být uplatněny vůči indosatáři (výjimka podle § 17 ZSŠ)
- ▶ Cesse: zůstávají zachovány i po postoupení pohledávky - § 1184 OZ

▶ Odpovědnost převodce

- ▶ Indosament: za přijetí a zaplacení směnky, je možno ji však vyloučit či omezit dle § 15 odst. 1 a odst. 2 ZSŠ
- ▶ Cesse: za dobytnost pohledávky, ale jen v případě úplatného převodu a jen do výše přijaté úplaty

Postoupení pohledávky (cesse)

▶ Legitimace

- ▶ Indosament: formální – směnečná listina a nepřetržitost řady indosamentů
- ▶ Cesse: materiální – věřitel musí své oprávnění dlužníkovi prokázat

▶ Nutnost informovat dlužníka

- ▶ Indosament: není zde tato povinnost
- ▶ Cesse: Ano, bez zbytečného odkladu (jinak může dlužník plnit cedentovi)

▶ Způsob dalšího převodu

- ▶ Indosament: opět jen indosací
- ▶ Cesse: opět jen postoupením pohledávky

